

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

*CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ nonâ
Februarii* M. DCC. XXXIX.

M. THOMA-BERNARDO BERTRAND,
Doctore Medico, Præſide.

An aquæ potus omnium ſaluberrimus?

I.

ERE, cibo, potu, vivimus. Si cum delectu uſurpentur hæc tria, vita manat felicior. Eligantur indè ſalubriora. Ab aëre puro, innubi, libero; ſenſuum acumen, ingenii bonitas, robur virium. Aëre non certo contraria iis fiunt. Eſculenta, ter quatervè partitis ex intervallis aſſumpta die, craſſiora licèt, ſed maſticata diù, cuivis proſunt, ſi, ut par eſt, concoquantur. At leviora nocent avidiùs deglutita, ingeſta præſertìm ſemèl tantùm die. Tunc indigeſta ſæpiùs omni cum noxâ ventriculum non modò gravant,

ſed illicò, aut in poſterùm omnem pervertunt œconomiam animalem, omni cum functionum læſione. Cavendum ideò, ne nimìs incautè ingeratur. Digerere opus princeps. Igitur qui maſticationem neſcit, is animam odit ſuam, & ſibi metipſi, etiàm inſcio, infeſtus eſt. Præter hæc, tempeſtatum, regionum, ætatum, valetudiniſque & exercitationis modo atque ratione, eligenda ſunt convenientiora, & qualitate, & copiâ, & ordine. Potulenta nec minorem diligentiam requirunt. Eorum, ut ingens neceſſitas, ità & ſalubritas maxima. Id omne quod prò corporis ſumitur alimoniâ, ipſius & naturâ potûs ſalubriùs committitur, aſſimilaturque feliciùs. Nutrimur enìm, ut, id, quod jugiter deperditur & avolat, in corporis ſubſtantiam magìs propriâ vehiculi conditione reparetur. Quibus ergò tantùm ſapit palatus, iis cor non ſapit.

I I.

UT potuum diverſa ſunt genera, ſic optimum credere par eſt, quod univerſum eſt. Præſtat illud, quod omnium animalium extinguendæ ſiti, communis mater providaque nutrix paravit natura. Ars ſuos conficiat paretvè potus, coctione florum, radicum, ſeminum; ſuccorum expreſſione è fructibus & racemis, pomaceum, pyraceum, vinum: ex ipſis flammeos ignis ope extorqueat liquores: tot potuum ſint, quot ſpecies fructuum? Hic potionum ordo eſt ad tuendam reparandamvè ſanitatem, ut, quæ vinoſæ ſunt magìs, ſint ſalubres minùs; Quæ aqueæ, ſalubriores. Vinum, vegetantium licèt decus nobile, vitam paſsìm jucundiorem, ſed infirmiorem breviorem-que ſæpiùs facit. Succus eſt ex maturis calcatiſque uvis expreſſus, defæcatus fermentatione, At ebullitionis fervore ſuperbior. Spiritu volatili ſulphureo, & acido ſubtili conſtat, undè tyrannidem exercet. Si meracius bibatur, bilem vel facit, vel accendit; ſi copioſius, turpi vomitu, artuum tremore, ſexcentis id genus, omni cùm animi perturbatione, & mentem, & corpus à ſede dimovet. Id vino debent homines, quòd ſoli animalium non ſitientes bibant. An cum ſanitatis detrimento? Judica.

I I I.

TOT à vino mala præcavet aquæ potus. Argenteus limpiduſque ille liquor, orbi univerſo coævus & communis, fluidiſſimus eſt. Particulis conſtat jugi motu concitatis, quæ vitris opticis undulatâ motione accuratiùs exhibentur præditæ. Iſtæ particulæ læves ſunt, ſolidæ, tenues, ſphæricæ, ſeu ſphæroïdeæ, aut oblongæ, aliâvè ex phyſicis figurâ; undè habet aqua, ut corporibus immiſceatur, & ea penetret. Eligi illa debet, pura, illimis, pellucida, levis, inodora, non acris, non ſalſa, palato grata. Facilè caleſcat, frigeſcat, diſtribuatur. Talis eſt, Pariſiorum altor, ſequana ſanus, qui urbi reginæ allabitur, & omnis qui è vivo fonte manat, quamque jàm ſalutat ſol matutinus è ſublimioribus erumpentem locis. Quæ ſcaturit unda per ductus puriſſimos, itèm ſana eſt; ut illa, quæ è vernis Hiberniſque nubibus, minimè impuris nec procelloſis, depluit: Quæ cyſternis laudabili ſabulo inſtratis ſinè plumbo cuſtoditur: Quæ ventri & hypochondriis minimè gravis eſt. Tales aquæ rei omnis viventis potus. Aquâ nutriuntur plantæ & creſcunt, ut genus omne

animantum. Mentha in vasculo aquâ referto radices agit, & folia. Salix arbor in terrâ, ut dicunt, mortuâ, si aquâ purâ perfundatur, molem & legitimam acquirit. Aquatili pecori spiritus ab aquâ. Suave elementum, aqua est, Chymicumque principium, animatis corporibus & mixtis necessarium maximè, maximique ad vitam generationemque momenti.

I V.

UNDA purior, cæteris potibus fermentatis, longè salubrior est. Cibi vehiculum est, & præstantius. Non pro arbitrio, sed necessitate, ingeritur: omnique feliciùs alio distribuitur potu. Palato non tantùm sapit; sed villos molles, fibrasque flexiles fingit semper asperiores à vino. Purpureum laticem, singulosque & omnes corporis humores ex naturæ votis fluidos reddit, à Baccho nimiùm salibus hispidos. Has aquæ dotes experiuntur præsertim, qui invigilant litteris. Quò magìs utuntur aquâ, eò sunt vegetiores: faciliùs vident, sentiunt alacriùs, sapientiùs ratiocinantur, maturiùs judicant. Sanitatis tutor est aqua. Hæc dissolvendis cibis, conficiendoque chylo cæteris aptior. Caput & ventriculum non tentat, ut vinum, appetentiam non dejicit, sed excitat. Hujus ope mucus tenax & viscidus stomachi & intestinorum detergetur; flatus à crispatis induratisque fibris, hypochondriacorum fons & origo, discutitur; laxatur fibra, fluit humor. Miranda utilitas aquæ. Iners alimentum accelerat, spissum solvit, obtundit acre, salsum mitigat, serosam colluviem per renes convehit, præcavetque calculum,& arcet podagram. Ut puritas omnis à vino madida, corrumpitur, sic mens ab eo libera non inquinatur. Novum enim non est, sapientiam adumbrari vino. Profectò libidines, mania, flava atraque bilis, à vino accensæ, ab aquâ potenter arcentur. Attamèn insalubres aquas, crudiores, puteales, nivales, stagnantes, emendat pauxillum vini. Ità cruciatus colici, morbi articulares, Broncocele, id genus, præcaventur: Ità, qui stomacho sunt debili, iis, ut Timotheo, paululùm vini conceditur, & tutè: Ità tandèm vino, sed modico, temperatoque semper aquâ, quædam inest salubritas. Interìm pauci sunt, etiàm ex iis, qui labore improbo victum quæritant, sat robusti; qui & vino & è vino elicitis diù tutòque indulgeant.

V.

ET si animalium corpora igne foveantur & vigeant, nativus tamèn ille calor contemperari debet. Effracto carcere, corporum integritatem citiùs deuret ignis, nisi aquâ, veluti compede, retineatur. Undè natura nullibì non humiditatem circumfundit. Hæc, quià semper consumitur, semper amat consentientibus reparari partibus, quæ eò salubriores sunt, quò magìs agunt necessariò. Œconomiam animalem non solùm servat aquæ potus; sed & ipsos sanat arcetque morbos. Morbus ferè omnis oritur à villorum rigiditate & spissitudine fluidorum; indè cœco quodam carpitur igne humana constitutio, brevì peritura, ni temperetur. Ab inanitione enìm rarò morbi fiunt. His in casibus extinctus naturalis calor, cardiacis restaurandus; in cæteris, insitus calor compescendus est.

Cùm igitùr omnes ferè contrà naturam affectus, à caloris exuperantiâ promanent, repagulis eget ille innatus calor. Aliàs ignis in igne foret, & citò cinis. Morbus, ſine quo pauci pereunt, febris eſt. Hæc, extracto ſanguine, tenui diœtâ, & præſertìm aquæ largo ceſſat potu. Cholerâ morbo quid ſævius? Illius impetum comprimit & ſiſtit aqua; ſi ſat copiosè epotetur. In Tetano pariter rigorem ſolvit. Frequenti aquæ potu, muſculi, qui, tunc quaſi ſunt ferrei vectes, ſensìm molleſcunt; febriſque, ſi ſupervenerit intrà quatuor dies, morbum ſanat. Tot commoda, ſimiliaque, ut in podagrâ, variis ventriculi affectibus & capitis, profert intùs aqua: tot, nec minora præſtat extùs. Decocta, capitis mulcet dolores. Affuſa tepidè, fractis, luxatis, contractis artubus & reſolutis, amica eſt, ut & ulceribus tumoribuſque. Balneo, obſtructa reſerat, urinam movet, & diaphoreſim, & receſſum alvi; ſolvitque obſtructiones, fomites morborum. Injecta, dura emollit, aperit denſa, tenſa laxat, craſſa digerit. Hæc non ſyſtemata, ſed res. Utramque ſervat aqua valetudinem. Hìc, quià noſtra non eſt quæſtio, de Mineralibus aquis, quæ terræ viſceribus vires facultateſque quæritant, & de earum eximiis dotibus, addimus nihil. An incredulus adhuc? Vini potatores, abſtemioſque conſulas. Hi plerùmque vitreâ valetudine & antè tempus pereunt: Illi ſolitò ſunt longioris ævi, mentiſque ſanioris.

Ergò aquæ potus omnium ſaluberrimus.

Proponebat Pariſiis, LUDOVICUS-ALEXANDER VIEILLARD, San-Laudæus Conſtantienſis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H, 1739, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1739.